

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 1063/2022
23.02.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Привредно друштво **НОВАКОВИЋ МЕТАЛИ ДОО** Београд, Војводе Миленка број 1/7, чији су пуномоћници Љубисав–Батан Радосављевић и Биљана М. Драгаш, адвокати у ..., против туженог **РЕПУБЛИКА СРБИЈА, МИНИСТАРСТВО РУДАРСТВА И ЕНЕРГЕТИКЕ**, чији је законски заступник Државно правобранилаштво Београд, ради исплате стеченог без основа и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 8Пж 1687/21 од 23.02.2022. године, у седници већа одржаној 23.02.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

Ревизија тужиоца, изјављена против пресуде Привредног апелационог суда 8Пж 1687/21 од 23.02.2022. године **ОДБИЈА СЕ**, као неоснована.

Образложење

Привредни апелациони суд је донео пресуду 8Пж 1687/21 дана 23.02.2022. године, којом је одбио жалбу тужиоца као неосновану и потврдио пресуду Привредног суда у Београду П 5218/19 од 02.11.2020. године, којом је одбијен тужбени захтев да се обавезе тужени да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 72.085.617,11 динара са законском затезном каматом од 13.03.2019. године до исплате и да се обавезе тужени да тужиоцу исплати износ од 354.000.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана доношења пресуде до исплате, на име накнаде материјалне штете – измакле добити за период од 13.03.2016. године до доношења пресуде, као неоснован и обавезан тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 211.800,00 динара.

Против наведене другостепене пресуде је благовремену ревизију изјавио тужилац, поднесцима преко пуномоћника Биљане М. Драгаш, адвоката у ... и преко пуномоћника Љубисава-Батана Радосављевића, адвоката у

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду по изјављеној ревизији на основу одредаба члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011 ... 18/2020) и закључио да ревизија није основана.

Побијана пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Није учињена битна повреда одредаба парничног поступка у

смислу члана 374. став 1. Закона о парничном поступку на коју у ревизији указује тужилац. Другостепени суд је у другостепеној пресуди образложио оцену битних жалбених навода, док је остале жалбене наводе ценио, али је нашао да нису од утицаја на другачије одлучивање, те их није посебно образложио, у складу са одредбом члана 396. став 2. Закона о парничном поступку према којој ако се пресудом жалба одбија, у образложењу пресуде суд неће детаљено да образлаже пресуду у случају да прихвата чињенично стање утврђено првостепеном пресудом, као и примену материјалног права.

Према утврђеном чињеничном стању од стране првостепеног суда, на ком су засноване нижестепене пресуде, тужиоцу је решењем Министарства животне средине, рударства и просторног планирања од 16.07.2012. године, одобрен наставак извођења геолошких истраживања бакра и пратећих металних минерализација на локалитету „Млаква и Крам“, на истражном пољу број 1846, које решење је поништено пресудом Управног суда, одељења у Новом саду број У-1 У. 1104/12 од 17.04.2014. године и предмет је враћен на поновни поступак. Поступајући по пресуди Управног суда, тужени је донео решење 19.03.2015. године, којим је одбио захтев тужиоца за продужење одобрења за извођење геолошких истраживања орудњења бакра и пратећих металних минерализација на истом локалитету и истражном простору. Решење је првобитно одлуком Управног суда 12У 7451/14 од 26.02.2016. године, којим је одбијена жалба тужиоца. Како је тужилац решењем Министарства од 19.03.2015. године, које је постало правноснажно, изгубио статус носиоца истраживања, то му је решењем туженог од 23.10.2018. године одбијен захтев за утврђивање ресурса и резерви руде бакра и пратећих метала на истом локалитету с обзиром на то да се овера резерви минералних сировина у складу са одредбама Закона о рударству и геолошким истраживањима врши на захтев носиоца истраживања.

Предмет тужбеног захтева је износ од 72.085.617,11 динара, на име стицања без основа, који износ је тужилац определио у висини финансијских улагања у истраживање у истражном пољу Млаква-Крам број 1846, која је имао у периоду од 30.06.2008. године до 16.07.2014. године. Износ од 354.300.000,00 динара, тужилац тражи на име накнаде штете у виду измакле користи, за период од 2016. до 2018. године, коју штету сматра да трпи због немогућности да оствари своју инвестицију, због непоступања туженог по поднетом захтеву тужиоца.

Другостепени суд је прихватио закључке првостепеног суда да улагањима тужиоца у истраживање на истражном пољу није дошло до увећања имовине туженог на рачун тужиоца у опредељеном износу. Тужилац није доказао да је тужени имао користи од истраживања која је тужилац проводио док је био носилац истраживања, те се из конкретних чињеница не ради о стицању без основа на страни туженог. Тужилац је, као носилац истраживања, био у обавези да сам финансира истраживање и да то чини за своје потребе, да би касније у смислу Закона о рударству и геолошким истраживањима стекао статус носиоца експлоатације. Осим тога, тужилац није доказао ни да постоји одговорност туженог за штету, у виду и у износу средстава уложених у истраживања од стране тужиоца, јер је тужилац био у обавези да сам прибави доказе о праву коришћења земљишта на рударским поткопима, као услов да изводи истражне радове, без чега је дошло до одбијања захтева тужиоца за наставак истраживања. Дакле, произилази да тужилац није претрпео ни штету поступањем туженог. Другостепени суд закључује да само на основу извођења геолошких истраживања тужилац не би могао остваривати претпостављену добит јер је за то потребно да

тузилац стекне статус носиоца експлоатације сходно Закону о рударству и геолошком истраживању ако за то испуни законом прописане услове. Из тога следи да тужилац према редовном току ствари, само зато што је вршио геолошка истраживања док је имао статус носиоца истраживања, није могао очекивати добит процењену у висини овог тужбеног захтева.

Ревидент образлаже да је средствима уложеним у истраживање истражног поља у износу од 72.085.617,11 динара, за тај износ увећао вредност локалитета 1846, јер ће будући инвеститори заинтересовани за експлоатацију поља бити ослобођени било какве инвестиције с обзиром да тужена поседује резултате комплетног истраживања. Истраживање омогућава експлоатацију и бенефите од експлоатације рудног лежишта. Даље, сматра да се штетна радња туженог огледа у доношењу незаконитог решења, које је укинута три године након доношења, услед ког је тужилац поступајући савесно и уздајући се у правни систем, вршио истраживања и самим тим имао финансијска улагања и трошкове у износу од 72.085.617,11 динара. Тужени је донео закључак 07.06.2012. године којим је прекинуо поступак покренут поводом захтева тужиоца за издавање одобрења за наставак извођења геолошких истраживања, док се питање права коришћења на спорним рударским поткопима не реши пред управним судом, али је потом 16.07.2012. године донео решење којим је закључак заменио и на основу тог решења је тужилац вршио истраживање све до 19.03.2015. године, које чињенице суд није узео у разматрање. Дакле, штетна радња туженог је у доношењу незаконитог решења које је укинута три године по доношењу и у недоношењу решења којим би обуставио истраживање тужиоца до окончања управног спора. Противно закључцима нижестепених судова, ревидент сматра да је његово очекивање да као носилац истраживања стекне и статус носиоца експлоатације засновано на начелу континуитета, инкорпорисаном у одредбама Закона о рударству и енергетици. Како до експлоатације од стране тужиоца није дошло, сматра да је тужени, за кога је постигнута корист улагањем у локалитет, дужан да му исто врати. Сматра да је штетна радња тужене и у томе што је одбио захтев тужиоца за оверу елабората, решењем од 23.10.2018. године, јер је тужилац по редовном току ствари након решења тужене од 30.06.2008. године о одобравању извођења геолошких истраживања и свих следећих решења којима му је продужавана дозвола за извођење истраживања оправдано могао очекивати оверу елабората и самим тим и добитак почев од 2016. године и за 2017. годину, у процењеном износу. Тиме што му је одбијен захтев за оверу елабората тужилац је онемогућен да оствари своју инвестицију, те је претрпео штету у виду измакле користи од 354.300.000,00 динара.

Ценећи наводе ревизије Врховни касациони суд закључује да нису основани.

Опште правило установљено у члану 210. Закона о облигационим односима јесте да, када је неки део имовине једног лица прешао на било који начин у имовину неког другог лица, а тај прелаз нема свој основ у неком правном послу или у закону, стицалац је дужан да га врати, а кад то није могуће – да накнади вредност постигнутих користи. Обавеза враћања, односно накнаде вредности настаје и кад се нешто прими с обзиром на основ који се није остварио или који је касније отпао.

Не стоје наводи ревизије да је имовина туженог увећана на начин да је део имовине тужиоца прешао у имовину туженог, без правног основа, у висини од 72.085.617,11 динара. Тај износ је тужилац одмерио у висини својих издатака за истраживања. Није доказан навод да се за толико увећала вредност локације, односно

истражног поља број 1846, нити је логично да се издацима у истој мери повећава вредност предмета истраживања. Ревидент сматра да је вредност истражног поља повећана чињеницом да је сачинио елаборат о истраживањима на конкретном истражном пољу. Међутим, из такве тврдње евентуално би могло произићи да је имовина туженог увећана за вредност елабората, као постигнуте користи, али предмет тужбеног захтева није вредност елабората, већ износ трошкова и финансијских улагања тужиоца у истраживању. Ревидент сматра да му је тужени незаконитим радњама причинио штету у истом износу, односно образлаже да штета по тужиоца не би настала да је од стране туженог обустављено истраживање. Управо супротно, тужени је донео решење којим је ставио ван снаге закључак о обустави истраживања. Међутим, из утврђених чињеница о поступањима органа туженог произилази да у њима нема противправности, већ су органи туженог поступали у оквиру управног поступка предвиђеног за одлучивање о условима за извођење геолошких истраживања. Поступање овлашћеног органа у оквиру законом предвиђеног поступка не може се сматрати штетном радњом, у смислу члана 154. Закона о облигационим односима и основом одговорности по одредби члана 172. став 1. Закона о облигационим односима. Ревидент покушава да у парничном поступку докаже да је начин примене права од стране овлашћеног органа у законом предвиђеном поступку по њега био штетан. Међутим, примена права од стране управног органа у управном поступку не може бити предмет испитивања од стране суда у парничном поступку, нити се евентуално погрешна примена права може сматрати противправном штетном радњом. Осим тога, управо ревидент указује на разлоге за прекид истраживања, који се тичу поступања самог ревидента, а то је прибављање доказа о праву коришћења рударских поткопа. Дакле, поступањем тужиоца изостали су докази да тужилац испуњава услове прописане Законом о рударству и геолошким истраживањима за одобрење наставка истраживања на већ добијеном истражном пољу, како стоји у разлозима пресуде Врховног касационог суда Узп 171/2014 од 30.01.2015. године на коју се ревидент позива. Према томе, последица непоступања тужиоца не може се ставити на терет туженом. Тужилац је тај који је и код одобравања наставка извођења геолошких истраживања требало да достави доказ о праву коришћења који је услов за наставак истраживања, па је код таквог стања ствари и одговоран што је улагао у истраживања свестан да доказе о праву коришћења није прибавио.

Према одредбама Закона о облигационим односима из члана 155, штета је спречавање повећања нечије имовине (измакла корист). Према одредби члана 189. став 3. Закона о облигационим односима, при оцени висине измакле користи узима се у обзир добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије остварење је спречено штетниковом радњом или пропуштањем. Тиме је дефинисан и појам измакле користи као штете.

Тужилац, према правноснажном решењу које је донело Министарство животне средине, рударства и просторног планирања број 310-02-0453/2008-06 од 19.03.2015. године, нема статус носиоца истраживања. Према томе, не стоје наводи ревизије да би применом начела континуитета инкорпорисаног у Закон о рударству и геолошким истраживањима по редовном току ствари стекао и статус носиоца експлоатације. Тиме, према конкретним околностима, није могао стећи, а и није стекао статус носиоца експлоатације, те према таквом току ствари и конкретним околностима није могао очекивати добит од експлоатације, па ни ону добит коју је прорачунао у елаборату и која је предмет тужбеног захтева за накнаду штете у виду измакле користи. У околности да је, пошто је донето неправноснажно решење органа тужене којим је

тузилац стекао статус носиоца истраживања, након његовог укидања донето правноснажно решење туженог којим тужиоцу тај статус није признат, нема основа за одговорност тужене за добит коју је тужилац очекивао да оствари као носилац експлоатације. Радње туженог у доношењу решења којим се тужиоцу не признаје статус носиоца истраживања нису противправне, већ су то радње у оквиру овлашћења органа туженог у управном поступку. Из правноснажног решења тужене тужилац није могао очекивати да по начелу континуитета стекне статус носиоца експлоатације, па није могао очекивати ни повећање имовине из добите од експлоатације. Тиме није дошло до спречавања повећања имовине тужиоца у виду очекиване добити од експлоатације у својству носиоца експлоатације, процењену у елаборату тужиоца, у смислу одредаба члана 155. и члана 189. став 3. Закона о облигационим односима.

Одредбом сада важећег члана 2. став 1. тачка 4. Закона о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“ бр. 101/2015, 40/2021) гарантује се сигурност, предвидљивост и континуитет истражних и рударских права у складу са овим законом. Све и да се као основни принцип ова гаранција прихвати и за време када је тужилац поднео захтев за продужење одобрења за извођење истраживања, она значи да неиспуњавање законских услова од стране тужиоца не може водити континуитету у остваривању законом предвиђених права. Посебно, према одредби члана 3. став 1. тачка 12. тада важећег Закона о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“ бр. 101/2015) појам геолошког истраживања подразумева активности које се изводе са циљем да се упознају ресурси и могућност њихове експлоатације, по тачки 28. елаборат о ресурсима и резервама ресурса је документ о резултатима геолошких истраживања одређеног лежишта и о очекиваним економским ефектима експлоатације, док је по одредби из тачке 31. истог члана носилац експлоатације привредно друштво којем је одобрено експлоатационо поље и/или експлоатација резерви минералних сировина од стране надлежног органа. Како из конкретних утврђених околности произилази да је донето правноснажно решење од стране надлежног органа туженог којим је одбијен захтев за продужење одобрења за извођење геолошких истраживања, у смислу одредаба члана 35. Закона о рударству и геолошким истраживањима, из разлога што тужилац није доставио доказе о испуњавању законом прописаних услова, о чему је одлучио надлежан орган туженог у управном поступку, закључак је да нема противправне радње туженог која је тужиоца спречила да оствари добит из експлоатације ресурса за коју није стекао потребан статус у за то прописаном поступку и под прописаним условима. Према томе, није доказана штетна радња туженог као услов за одговорност туженог за накнаду штете тужиоцу у виду изгубљене добити, те није основан тужбени захтев по овом основу.

Из тих разлога је одбијена ревизија тужиоца по одредби члана 414. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић